

Nr 298.

Av herr **Lübeck m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående statens medverkan till meddelande i större omfattning än nu sker av insikter i ekonomiska och näringsorganisatoriska ämnen.

Sedan flere år tillbaka har ivrigt diskuterats frågan, huru man inom industriella och andra företag bäst skulle kunna tillgodogöra jämväl de anställdas insikter till gagn för hela företagens arbetsresultat. Någon enighet om former för dylik samverkan har man icke kunnat uppnå, förklarligt nog bl. a. med hänsyn till företagens mångskiftande natur, som icke medgiver några allmängiltiga former i berörda avseende. Denna organisationsfråga skall emellertid i detta samband icke vidare avhandlas.

Under diskussionen har man hitintills till synes ägnat allt för litet intresse åt att sakligt pröva arten av de insikter, varmed de anställda i stort sett väntas kunna bidra. Samtidigt synes emellertid råda ganska stor enighet om att vårt folks ekonomiska skolning är alltför svag och att denna brist inför stundande brydsamma tider och konkurrensförhållanden vore en betänklig nationell svaghet.

Pressorgan av olika läger hava på senaste tid ofta betonat *nödvändigheten av ökad insikt i allmänna ekonomiska samt industriella och andra näringsfrågor*. Endast därigenom kan var i sin stad rätt motsvara det ökade inflytande och förtroende i allmänna värv, som särskilt den allmänna och lika rösträtten medfört. Ett direkt uttryck för hithörande strävanden föreligger i den av riksdagsmannen Fabian Månsson utgivna tidskriften *Eko*; ett populärt, i allmänhet rent sakligt upplysningsorgan, huvudsakligen i ekonomiska frågor.

Vad som nu främst måste eftersträvas inom allt vidare kretsar av folket är bättre kunskap om våra huvudnäringars och mera betydande industrigrenars allmänna förutsättningar i form av inhemska och utländska råvaror, kraft- och bränsletillgångar, avsättningsmöjligheter inom eller utom landet, konkurrens-, frakt-, tull- och trak-tatsförhållanden m. m. I regel kan ett sådant vetande av naturliga skäl endast i stora drag meddelas och inhämtas, om man skall undgå att menligt inkräkta på tiden för övriga studier, yrkesarbete och andra göromål. Det är uppenbarligen ett allmänt intresse att de speciella kunskaper och färdigheter, som de inom ett företag anställda var på sitt arbetsområde besitta, förenas med en från en-sidiga klassynpunkter möjligast fri överblick av och en viss förståelse för de förhållanden, under vilka företaget arbetar. Arbetsfreden och arbetsglädjen kunna endast vinna därpå.

Hur skall detta ske? Ja, det ligger närmast till hands att söka utnyttja en del av den lediga tiden till lämpliga *undervisningskurser för vuxna*, inom och utom resp. företag. Åtskilligt göres ju sedan långt tillbaka genom olika bildningsinstitut, men icke nog för vad som här åsyftas. Så till exempel förvärvar sig arbetaren ofta en del humanistisk och naturvetenskaplig bildning, varav han personligen har glädje, men intresserar sig mera sällan för att vinna den grundläggande — låt vara begränsade — översikt av allmänekonomiska och organisatoriska frågor inom jordbruk, industri, byggnads-väsen och annat näringsliv, som är nödvändig för att efter komplettering inom resp. företag kunna något bedöma dessas betingelser. Åtskillig rent saklig upplysningsverksamhet anordnas säkerligen också av ledningen inom olika företag till gagn för såväl företaget som de där anställda, men även detta torde kunna sättas mera i system.

Dock kommer denna undervisning huvudsakligen för vuxna icke att vara tillfyllest. Ej mindre viktigt för framtiden synes vara att hos hela folket redan under *skol- och lärlingsåren* söka lägga en bättre grund för vetande i ovanberörda avseenden. För detta ändamål måste först de blivande lärarna bibringas erforderliga kunskaper vid seminarier, högskolor (även tekniska) och universitet, samt där-efter nödigt utrymme beredas på skolornas läroplaner, obligatoriskt och delvis frivilligt. Mycket borde kunna vinnas redan inom ramen för den ordinarie undervisningen särskilt i geografi. En kunnig och förstående lärare kan där giva sina lärjungar åtskilligt av grund-

läggande ekonomisk insikt. Det är känt, att man härvidlag gjort och gör en del ansatser, men till synes alls icke tillräckligt eller planmässigt. Vad som göres och bör göras är emellertid av största intresse att få systematiskt klargjort.

I vad mån och på vad sätt en undervisning av ovan antydd art kan på olika stadier med fördel genomföras, synes därför böra göras till föremål för sorgfällig utredning genom statens försorg med anlåtande av därtill väl skickade, verkligt sakkunniga personer. På grund av det sålunda anförda hemställes,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning i vad mån och på vad sätt staten kan medverka till att under och efter skolstadiet insikter i ekonomiska och näringsorganisatoriska ämnen må kunna systematiskt meddelas i större omfattning än som nu i allmänhet sker.

Stockholm den 30 januari 1920.

Sven Lübeck.

Knut Kjellberg.

Wilhelm Björck.
